

Teograful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

MEMORANDUM-ul din 1892 și lecția lui astăzi*

Transilvania românească a fost secole de-a rîndul o țară martiră. Românii transilvăneni au fost mereu asupriți, cînd de barbarii năvăliitori, trecători, cînd de cei rămași, moștenind asuprirea din tată în fiu, ca pe un blestem, sau ca pe o vocație expiatoare pentru frații lor de peste munți, deși nici aceia n-au fost binecuvîntați cu vecinii mai buni.

Memorandum-ul de acum 100 de ani (1892) adresat împăratului de la Viena, cel mereu adulat ca o zeitate împărtășitoare de dreptate și mereu adulat pe nemeritate, căci s-a dovedit întotdeauna zeitate rea, cinic și indiferent la dreptate. Memorandum-ul se înscrie în rîndul celorlalte încercări ale românilor de a-și face publică — dacă mai era cineva să n-o cunoască — sclavia în care trăiau, în țara lor de baștină în care erau nu numai cei mai vechi, nu numai cei dinți, ci, în toate vremurile inclusiv în 1892, și cei mai mulți. Ei, cei mai mulți, ei cei ce se aflau în propria ogradă, ei nu erau recunoscuți nici ca națiune, și nici religia lor nu era printre cele recunoscute (recepte).

Memorandum-ul din 1892 trebuie înscris în rîndul nenumăraților *Supplex-urii* și *Memorandum-urii* ale întregii națiuni sau individuale — cine ar mai putea spune cu exactitate cite a trimis Șaguna? — și cel mai important demers pentru obținerea de drepturi legale de după revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan, după *Supplex libellus Valachorum* din 1791, după revoluția din 1848 de pe Cîmpia Libertății de la Blaj urmată de acțiunea lui Avram Iancu de după aceea.

În sfîrșit, *Memorandum-ul* din 1892 este prima reacție de mare anvergură de după unirea cu Ungaria proclamată de nobis sine nobis, de Dieta din Cluj, la 1867, cînd Transilvania a fost încorporată la Ungaria și cînd începe regimul dualist, mai rău chiar decît cel de dinainte. O mică paranteză se impune aici, anume accentuarea faptului că unirea forțată a Transilvaniei cu Ungaria s-a proclamat la 1867 și a durat pînă în 1918, deci 51 de ani din aproape două milenii de istorie românească, fie ca Ducate, fie ca Principat, ambele forme statale fiind de sine stătătoare și românești. Am scotit necesară paranteza pentru că unii uitînd cînd au venit în Europa, vorbesc de două mii de ani de stăpînire maghiară în Transilvania! Să reamintim deci: anul 896 a fost fixat chiar de unguri ca an al sosirii lor, de pe unde vor fi sosit, care, de altfel, și-au aniversat împlinirea a 1000 de ani în 1896. Așa că aproape o mie de ani se scad dintr-odată. Aceia au fost anii noștri de stăpînire. Primii. În al doilea mileniu, dacă Transilvania ar fi fost sub stăpînire, sau mai bine zis sub ocupație maghiară, deși o astfel de ocupație nu ar crea nici un drept, de ce o unire ca atare se proclamă abia în 1867? E limpede și logic de ce. Ceea ce ar trebui să mai comentăm aici, și eventual să actualizăm, se află cu claritate prezente în aceste date arătate mai sus și fiecare le poate comenta pentru sine cu o ușurință care nu mai cere de la noi vreun adaos.

Să ne întorcem așadar la *Memorandum-ul* din 1892. Autorii arată că au așteptat „cu răbdare” să treacă 25 de ani de la nedreapta unire din 1867, oferindu-și timp ca să vadă cum se aplică legile în noile condiții ale dependenței Transilvaniei de Budapesta, și care va fi soarta românilor în noul context politic. Ei spun clar că dualismul, deci acea „unire” din 1867 a fost primită „ca una care nu poate să fie decît trecătoare” (vezi textul *Memorandum-ului* la V. Netea, *Istoria Memorandumului*, București, 1947, p. 135). Efectul imediat asupra românilor a fost acela că ei s-au retras în pasivism. Se știe că în privința aceasta Șaguna a fost pentru activism, arătînd că e mai bine ca românii

(Continuare în pag. a 2-a)

Dr. ANTONIE PLAMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului

* Comunicare la Simpozionul omagial „100 de ani de la Mișcarea memorandistă”, Casa Armatei, Sibiu, 22 mai 1992.

Canonizare de sfinți români

La sfîrșitul lunii iunie, anul acesta, vor avea loc festivitățile canonizării unor sfinți români precum: DANIL SIHASTRU de la Putna și Domnul ȘTEFAN CEL MARE ȘI SFINT, în Moldova, Domnul CONSTANTIN BRÎNCOVEANUL ȘI FII ACESTUIA, în Muntenia, și ierarhul GHELASIE de la Rimet, în Ardeal. Pentru a preîntîmpina după cuvîntul acest act, de importanță capitală pentru credincioșii Bisericii noastre strămoșești, considerăm potrivit a spune unele lucruri de suflet despre SFINȚENIE, despre SFINȚI și despre CANONIZAREA SFINȚILOR, adică înscrierea oficială a sfinților în CANONUL sau CATALOGUL SFINȚILOR, de către autoritatea supremă a Bisericii noastre, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Sfințenia este o însușire a Bisericii iar concretizarea sfințeniei în viața dreptcredincioșilor creștini este un fenomen permanent. Aceasta deoarece sfințenia este, în primul rînd, un rezultat al lucrării Harului divin, fără încetare activ și prezent în Biserică, apoi al osteneților bune ale dreptcredincioșilor, fie clerici, fie mireni sau laici, fie mo-nahi, mădulări vii și sănătoase ale Trupului tainic al Domnului, mădulare de care Biserică n-a fost și nu este nicicînd lipsită.

Sfinți au fost, sunt și vor fi pînă la sfîrșitul veacului în Biserică. Oastea sfinților este respirată pe toată aria Bisericii și pe tot întinsul veacurilor creștine.

Au fost — și sînt, desigur — mulți dreptcredincioși care au trăit o viață sfințită și pe pămîntul strămoșesc și dintre fiii neamului nostru, făcînd în nevințetele lor pămîntești tot ca pentru Domnul, de la înalți ierarhi, clerici, domnitori de țară, pînă la pustnici venerabili și simpli credincioși rămași nouă necunoscuți. Unora dintre aceștia li s-a păstrat amintirea unor fapte minunate din strălucita lor viață, peste care nu s-a putut așterne uitarea; s-au păstrat de la alții amintirea unor fapte de vitejie în apărarea credinței, a Bisericii, Neamului și Patriei; de la alții s-au păstrat și documente materiale și un cult cu caracter local, popular, neoficial. Existența unor astfel de amintiri despre fapte vrednice de cinstire este unul din semnele mari ale binecuvîntării de către Domnul a credinței și evlaviei fraților Bisericii noastre, ca ale deosebitei purtări de grijă a Tatălui ceresc, față de neamul nostru dreptcredincios.

Sfinții, fii ai neamului nostru, sunt nu numai o binecuvîntare cerească „pentru curăția cea fără seamăn în bine a Ortodoxiei, păstrată nepătată de nici o abatere de la credința cea dreaptă și de nici o încălcare a voinții lui Dumnezeu”, ci și a arăta că printre fiii neamului au fost și sînt vrednici apărători ai dreptei credințe și vrednice modele de urmat pe care poporul nostru român i-a urmat și i-a venerat în nădejdea că prin mijlocirea lor Domnul cel atotputernic va avea în paza Sa neamul acesta, iubitor de bine și pace care este poporul român. Sfinții români sînt sfinți ai Ortodoxiei, ei alăturîndu-se cu smerenie ceteei, celei fără de număr, a sfinților celorlalte popoare ortodoxe.

Sfinții români, ca toți sfinții Bisericii Ortodoxe, s-au distins: unii prin mucenicie, alții prin cuviosie, alții prin minunate pilde de viață creștină și învățătură ortodoxă, alții prin curajul și vitejia în lupta de apărarea dreptei credințe, a Bisericii creștine ortodoxe și a poporului creștin, și sînt cu siguranță un izvor de bucurie, nu numai pentru noi românii, ci și pentru toți ortodocșii, fapt pentru care la festivitățile canonizării lor au participat și vor participa și azi reprezentanți și ai altor Biserici ortodoxe, ca semn al dragostei și unității în credință care caracterizează Biserica Ortodoxă.

Sfinții fiind aleși Domnului, prin Duhul Sfînt, în Biserică, prin aceasta ei sunt puternice focare de manifestare văzută și raze de lumină.
(Continuare în pag. a 3-a)

Arhid. prof. Dr. Ioan Floca

CATEHEZĂ DESPRE ÎNĂLȚAREA DOMNULUI LA CER

I. Pregătirea aperceptivă

Ce ne spune Simbolul de credință despre Dumnezeu Fiul? (Că este născut din vezi din Tatăl, că pentru noi și pentru a noastră mintuire s-a pogorît din ceruri și a luat trup ca al nostru din Sfînta Fecioară Maria, prin puterea Sfîntului Duh. Apoi, că a fost răstîgnit pentru noi în zilele lui Pontiu Pilat, a fost îngropat și a înviat). Dar după înviere, ce s-a întîmplat? (S-a înălțat la ceruri și șade de-a Dreapta Tatălui).

II. Anunțarea temei

Ne vom referi la înălțarea Domnului la cer.

III. Tratatrea

Sfîntele Evanghelii ne arată că „Domnul, după ce a vorbit cu ei (Apostolii), s-a înălțat la cer și a șezut de-a Dreapta Tatălui” (Marcu 16, 19). Sfînta Evanghelie după Luca precizează că Mintuitorul adîndu-l pe Sfîntii Apostoli, le-a spus: „Iată eu trîmț făgăduința Tatălui Meu peste voi, iar voi ședeți în cetatea Ierusalimului pînă vă veți îmbrăca cu putere de sus. Și i-a scos afară din Betania și ridicîndu-și mîinile, i-a binecuvîntat. Și cînd i-a binecuvîntat s-a depărtat de la ei și s-a înălțat la cer. Iar ei închinîndu-se lui, s-au întors la Ierusalim cu bucurie mare. Și erau în toată vremea în templu lăudînd și binecuvîntînd pe Dumnezeu” (Luca 24, 49—53). Cartea Faptele Apostolilor ne prezintă mai multe amănunte cu privire la înălțarea la cer a Domnului, arătînd că Iisus, „pînă în ziua în care s-a înălțat poruncind prin Duhul Sfînt, Apostolilor pe care i-a ales, căroră s-a înfățișat viu, după patima Sa, în multe semne adevărate, arătîndu-li-se timp de 40 de zile și grăind despre împărăția lui Dumnezeu. Și cu ei petrecînd le-a poruncit să nu se despartă de Ierusalim, ci să aștepte făgăduința Tatălui, pe care ați auzit-o de la Mine. Căci Ioan a botezat cu apă, iar voi vă veți boteza cu Duhul Sfînt nu mult după aceste zile. Iar ei adîndu-se L-au întrebât zicînd: Doamne, oare în ce an vreți să așezi împărăția lui Israel? Iar el a zis către ei: nu este al vostru a ști ani și vremurile pe care Tatăl le-a pus în a Sa stăpînire. Ci veți lua putere venînd Duhul peste voi și veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și în Samaria și pînă la marginile pămîntului. Și acestea zicînd, privind ei, s-a înălțat și un nor L-a luat de la ochii lor. Și cînd ei erau în cer, cînd mergea El, iată doi bărbați au stat înaintea lor în veșminte albe. Care au zis: bărbați galileeni, ce stați căutînd spre cer? Acest Iisus care s-a înălțat de la voi la cer, așa va veni precum L-ați văzut mergînd la cer. Atunci s-au întors Apostolii la Ierusalim de la muntele ce se cheamă al Măslinilor, care este aproape de Ierusalim, avînd cale de o simțbată” (Fapte 1, 2—12).

IV. Recapitularea — Aprecierrea

Cînd s-a înălțat Mintuitorul la cer? (La 40 de zile de la învierea Sa). De unde? (De pe muntele Măslinilor, aproape de Ierusalim).

Înainte de a se înălța, au înțeles Sfîntii Apostoli sensul duhovnicesc al împărăției mesianice? (Nu i-au înțeles. Ca dovadă este faptul că ei întrebau pe Domnul chiar înainte de înălțarea la cer dacă „în acel an va așeza împărăția lui Israel”). Cînd au înțeles Sfîntii Apostoli sensul spiritual al împărăției mesianice? („Numai după ce s-a proslăvit Iisus” — ne spune Sfîntul Evanghelist Ioan (Ioan 12, 16), adică după ce înălțîndu-se la cer, și după pogorîrea Sfîntului Duh, Mîngîietorul, Duhul Adevărului, care fi va învăța toate și le va aduce aminte de toate cite le-a spus lor Domnul (Ioan 14, 26)).

Cu ce trup s-a înălțat Iisus la cer? (Cu trupul omensc pe care l-a luat din întruparea din Sfînta Fecioară prin Duhul Sfînt, cu care a trăit printre noi, cu care a pățimit și cu care a înviat). Ce înseamnă aceasta cu privire la valoarea pe care Dumnezeu o acordă trupului? (Cu trupul omensc pe care l-a luat din întruparea din Sfînta Fecioară prin Duhul Sfînt, cu care a trăit printre noi, cu care a pățimit și cu care a înviat). Ce înseamnă aceasta cu privire la valoarea pe care Dumnezeu o acordă trupului? (Că trupul omensc, ca al nostru, dar spiritualizat s-a înălțat la cer și șade de-a dreapta Tatălui). Adică? (Întră în componența Sfîntei Treimi, fiindcă aparține vesnic Fiului).

Ce le spune Domnul Sfîntilor Apostoli înainte de înălțare? (Că după ce vor lua puterea Sfîntului Duh, vor fi martorii Lui pînă la marginile pămîntului). Ce înseamnă aceasta? (Înseamnă că odată cu pogorîrea
(Continuare în pag. a 2-a)

Preot prof. Sorin Cosma

Imnul eroilor

de Iuliu Roșca Dormidont

Presărați pe-a lor morminte
Ale laurilor foii,
Spre a fi mai dulce somnul
Ferițiilor eroi.

Ridicați pe piramida
Nemuririi faima lor,
Scrieți în cărțile de aur
Cîntecul nemuritor.

Pe copii la sinul vostru
Alinați-i cu-acest cînt,
Povestindu-le cu fală
Al eroilor avînt.

Dezvelii tot adevărul
Și le spuneți tuturor
Cum murira frații voștri
Pentru neam și țara lor.

Și pe sacrele morminte
Puneți lacrimi și flori
Spre a fi mai dulce somnul
Miilor de luptători.

Ridicați pe piramida
Nemuririi faima lor,
Scrieți în cărțile de aur
Cîntecul nemuritor.

Laicii și viața sacramentală a Bisericii

(Pe marginea Conferinței Naționale a Laicului ortodox)

De cîrînd s-au desfășurat în capitala țării lucrările primei Conferințe Naționale Consultative a Laicului ortodox, o premieră absolută în lumea ortodoxă răsăriteană, cu ecouri foarte pozitive, atît în țară cît și în străinătate. Născută din „nevoia de conștientizare a responsabilității, reșimțită de Biserică în totalitatea ei”, în acest „moment de cumpănă a istoriei naționale și universale”, Conferința a trezit fără îndoială în sufletele tuturor credincioșilor care au luat cunoștință de „Moțiunea” adoptată de ea, mari nădejdi de înnoire reală a Bisericii și societății noastre. Dacă pînă acum s-au exprimat doar ierarhia superioară (Sf. Sinod) și preoții (întruși și ei în Conferința națională a clericilor), iată că este rîndul laicilor să-și spună cuvîntul în problemele fundamentale ale Bisericii de astăzi. Și aceasta nu pentru că ierarhia și preoțimea ar fi rupte de masa credincioșilor sau că aceștia ar avea o altă concepție cu privire la misiunea Bisericii, ci pentru a se manifesta și mai mult sobornicitatea și unitatea „Trupului lui Hristos”. În Biserica nu există clase antagoniste, nici interese de grup.

Din cronică Conferinței, și mai ales din Moțiunea adoptată de ea, date publicității, se poate constata înalta conștiință eclezială a participantilor la acest forum al Laicului ortodox. Ea este fără îndoială rezultatul angajării efective în viața comunității parohiale, care are ca centru și model de trăire Sf. Liturghie (Euharistia). Căci numai un credincios angajat efectiv în viața comunității parohiale poate avea o conștiință eclezială, adică o conștiință care-l

face să se simtă implicat și în același timp responsabil de tot ce se întîmplă în Biserică, atît pe plan local cît și pe plan general.

Iar Biserica este nu numai ceea ce intră la prima vedere sub incidența vieții sacramentale (Taine, teurgii și alte slujbe, predică, catehizație...), ci și ceea ce este dincolo sau în afara locașului de cult, adică societatea sau lumea cu problemele și frământările ei, cu virtuțile și mai ales cu păcatele ei. Căci, după Sf. părinți, nu Biserica este în lume, ci lumea este în Biserică, așa încît hotarele Bisericii sînt hotarele creației în totalitatea ei.

Biserica este o realitate tainică, sacramentală, dar și instituțională, greu dacă nu imposibil de definit în cuvinte omenești. Noul Testament folosește în descrierea ei multe imagini care se completează și se întregesc. Este vorba de parabolele referitoare la Impărăția lui Dumnezeu (vezi Îndeeșii Mt. 13), de imaginea vitei și a mîdlîțelor (In. 15, 5), a mirelui și miresei (II Cor. 11, 2; Ef. 5; Apoc. 21, 2) sau a mădulerelor care alcătuiesc trupul omensc (F.A. 4, 32; Rom. 12, 4; Ef. 1, 22; 2, 19—22; 4, 2—6, 25; 5, 23; Col. 1, 18, 24). După aceste ultime imagini Biserica este un organism viu al cărui cap este Hristos însuși și prin mădulerile cărui curge seva datătoare de viață a Treimii celei mai presus de ființă care ni se împărtășește prin Duhul Sfînt, „Dătătorul de viață”. Așa precum de la început și cu mare profunzime teologică se exprimă Conferința laicilor, „modelul suprem al vieții
(Continuare în pag. a 2-a)

† SERAFIM FAGARAȘANUL
Episcop-vicar

ZIUA EROILOR

Deodată cu înălțarea Domnului, sărbătorim ziua eroilor.

A ieșit la lumină un gînd înțeles, cînd s-a așezat cultul eroilor pe temelia credinței în învierea și înălțarea Domnului. Căci noi creștinii nu facem procesiune sfințită la mormintele eroilor minaiți numai de un simțămînt de pioasă recunoștință, sau ca să ne împlinim numai o oarecare datorie cu rosturi educative. Noi pomenim eroii pentru că avem o credință sfințită și neclintită: credința nemuririi. Noi nu cinstim astăzi numai țărîna eroilor, ci opera lor care este Tara și sufletul lor nemuritor care este la Dumnezeu. Noi credem că sărbătoarea ce o facem în toată țara are răsunet și în cer, unde și eroii face sărbătoarea; se luminează și se bucură, sau se întunecă și plîng, după cum își văd moștenirea în stare înfloritoare, sau ofilită și încovoiată.

Luminați de credința aceasta vie, mergem la mormintele eroilor, ca să ne împrobăm amintirea jertfei lor, să ne împărțim din duhul lor, să ne îmbăbătam și înălțăm inimile prin puterea vitejiei lor. Insuflați de aceste gînduri aducem eroilor prinosul nostru de pioasă recunoștință și trimitem cerului cîntărele și rugăciunile noastre.

În vremea persecuțiilor era obiceiul ca odată pe an creștinii să se adune la mormintele celor ce au suferit și au murit pentru Hristos și aci, pe mormintele lor, să povestească întîmplări din viața lor și astfel să se întărească în credință și în virtuțile în care au trăit și au murit ei, sfinții și martirii.

Prăznuind amintirea eroilor facem același lucru, împlinind aceeași datorie.

Oasele eroilor sînt pietrele de temelie ale țării. Mormintele lor sînt tot atîtea altare în fața căroră mergem să le ascultăm șoptele, să ne mărturisim păcatele, să ne înnoim juruințele și credința în idealul pentru care ei s-au jertfit.

Un ideal este o credință: o credință într-un adevăr și într-o dreptate mintuitoare. Mucenicii creștinătății au murit încredințați că apărînd credința și urmînd pe Hristos, apără adevărul și dreptatea. Eroii neamului au murit încredințați că cine luptă pentru dreptate și libertate, luptă pentru Dumnezeu, luptă și apără familia, moșia, cultura, limba, legea, neamul, Patria.

Undeva pe valea Argeșului în sus, sub poala Carpaților, un inginer cu niște ucenici pădurari, prin împrējurări nebănuite, au aflat în pămînt scheletul unui soldat cu arma în mină, încins cu centura și înarmat ca orice soldat ce stă de pază la hotarele țării. Lucru mai impresionant este că din pieptul soldatului a crescut un fag de cițiva metri.

În iocana aceasta avem înaintea ochilor sufletești însuși rodul și tîlcul morții eroilor. Ei un murit, dar din trupul lor crește țara, pe temelia jertfei lor, mîndră, biruitoare și nemuritoare.

Și trebuie să știm că astfel de morminte avem pretutindeni în lungul și largul țării, căci tot pămîntul strămoșesc este îngrășat cu carne și răscurpărat cu jertfe nenumărate de eroi. Plugurile părinților și fraților noștri, în toată țara, taie brazde care au servit de leagăn și mormînt eroilor noștri.

Noi avem comori scumpe în acest pămînt și pentru apărarea lui nu putem fi decît oricînd gata de moarte. Porunca și legea aceasta ne vine din adîncul istoriei pe care eroii au fărînt-o, din adîncul mormintelor resirate peste toată fața pămîntului românesc și din adîncul sufletelor răscolite de viforul și aprinse de focul conștiinței naționale. Astăzi toți eroii, cunoscuți și necunoscuți ai neamului, de la începuturile lui pînă astăzi, fac în fața noastră tribunal de judecată. Ne întrebă dacă ne arătăm, sau nu, vrednici de jertfele și suferințele lor, — și ne cheamă să le urmăm credința (Evrei 13, 7), căci în fiecare credincios este un erou, și în fiecare erou un adevărat credincios. Nu există eroi între necredincioși. Istoria nu cunoaște eroi decît între oameni stăpîniți de puterea credinței neclintite, mîngiați de virtutea speranței învierătoare și aprinși de vraja dragostei nemuritoare.

Biserica Neamului, rugîndu-se pentru odihna eroilor, le binecuvîntează amintirea, le stropește cu aghiazmă mormintele și nu încetează a face din cultul lor nu numai o zi de sărbătoare, ci mai ales o pilduitoare școală a caracterelor, o școală de înălțare a sufletelor pînă la virtuțile creștinești și cetățenești care au împodobit viața eroilor nemuritori.

Vesnică pomenire vrednicilor de fericire...
În veci amintirea lor!...

Iarion V. Felea

INFORMAȚII

Întru cinstirea memoriilor* Sf. Andrei

Semnalăm... Semnalăm...

Miercuri, 13 mai a.c., I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, a făcut o vizită fratreașă P.S. Epifanie al Buzăului. Cu acest prilej I.P.S. Sa a vizitat și Seminarul Teologic din Buzău, susținând în fața elevilor seminariști conferința „Despre preoție”.

— În aceeași zi, seara, I.P.S. Sa a conferențiat și la Seminarul Teologic „Sf. Andrei” din Galați, despre profesorul Spiru Louis, intrat în monahism cu numele de Serafim, despre misiunea și jertfa sa în Transnistria, precum și despre misiunea și responsabilitatea preoției.

— Joi, 14 mai a.c., I.P.S. Sa a participat la simpozionul „Melchisedec Ștefănescu” organizat la Galați de Episcopia Dunării de Jos, I.P.S. Sa a rostit cuvântul de deschidere al simpozionului, la Teatrul Național din Galați.

După masă, în cadrul lucrărilor, I.P.S. Sa a prezentat comunicarea: „Melchisedec Ștefănescu apărător al Ortodoxiei”.

— În aceeași zi, seara, I.P.S. Sa a prezentat la Teatrul Muzical din Galați prelegerea: „Rolul seminarilor în pregătirea viitorilor preoți”.

Cu prilejul prezentei la Simpozionul amintit I.P.S. Sa a acordat de asemenea citeva interviuri posturilor naționale și locale de radio și televiziune.

— Simbătă, 16 mai a.c., I.P.S. Sa a luat parte la cea de a doua etapă a simpozionului „Melchisedec Ștefănescu” organizat de Episcopia Romanului, prezentând și aici o comunicare legată de activitatea acestui mare ierarh moldovean.

Seara, la Teatrul Național din orașul Roman, I.P.S. Sa a prezentat în fața unui numeros auditoriu prelegerea: „Amintiri din seminar”.

— Duminică, 17 mai a.c. I.P.S. Sa a luat parte la Sf. Liturgie în catedrala orașului Onești, unde a rostit un cuvânt de învățătură despre învierea Domnului — învierea noastră!

În aceeași zi, la întoarcere spre Sibiu, I.P.S. Sa a vizitat șantierul noii biserici din Brașov-Nouă, precum și Mănăstirea Brincoveanu, Simbăta de Sus.

— Vineri, 22 mai a.c., I.P.S. Sa a luat parte la simpozionul omagial „100 de ani de la Mișcarea memorandistă”. Cu acest prilej I.P.S. Sa a prezentat la Casa Armatei din Sibiu comunicarea: „Memorandumul și lecția lui astăzi”.

— Duminică, 24 mai a.c., I.P.S. Sa a vizitat biserica de lemn din Muzeul Civilizației Populare din Sibiu, adresându-se cu acest prilej credincioșilor din Râșinari prezenți în număr mare la Sf. Liturgie oficiată în această biserică de către preoții satului.

I.P.S. Sa, după ce a arătat că această biserică a fost adusă din satul Bezded cu sprijinul material al Arhiepiscopiei Sibiului, a rostit un cuvânt de cinstire și indemn pentru felul în care țărănul român dintotdeauna, aici pe aceste meleaguri, a păstrat tradiția, credința ortodoxă, limba și unitatea de neam a tuturor românilor.

În aceeași zi, I.P.S. Sa a cercetat și noua biserică, construită în anii din urmă, în orașul Cisnădie prin străduința credincioșilor de aici, în frunte cu P.C. pr. paroh Gh. Gașpar. După Sf. Liturgie I.P.S. Sa a rostit un adevărat cuvânt de învățătură legat de Evanghelia Duminicii a V-a după Paști (a Samaritencii).

— Joi, 28 mai a.c., I.P.S. Sa a luat parte la București la o Întâlnire cu Ministrul Bugetului în legătură cu problema salarizării clerului.

— Vineri, 29 mai a.c. I.P.S. Sa a luat parte, alături de P.F. Patriarh Teoctist, în Palatul Patriarhiei la înfățișarea sa Cardinalul E. Cassidy, Președintele Consiliului pentru Unitate din Roma, cu Nuntialul Papal în România, John Bukovski, precum și cu Arhiepiscopul romano-catolic Ioan Robu din București și cu P.S. Episcop catolic oriental Gușu din Cluj.

În aceeași zi, seara, I.P.S. Sa a luat parte, ca reprezentant al B.O.R., la cina oficială oferită de Nuntialul Papal în România, la care a participat și dl Adrian Năstase, Ministrul de Externe al României.

— Simbătă, 30 mai a.c., I.P.S. Sa a săvârșit slujba de reșfințire a bisericii cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din parohia Săcele, prot. Brașov.

După oficierea Sf. Liturghii arhieresti, I.P.S. Sa a rostit un bogat cuvânt de învățătură legat de pericopa evanghelică a zilei. Pentru munca depusă pe plan misionar și pastoral P.C. pr. Ioan Cornea și P.C. pr. Mircea Leb au fost distinși cu rangul de „iconomi-stavrofori”. Au fost acordate acte de apreciere Consiliului Parohial, precum și episcopilor din parohie.

— Din încredințarea I.P.S. Mitropolit Antonie, Duminică, 24 mai a.c., P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul a slujit Sf. Liturgie în parohia Cincu, protopopiatul Făgăraș. În continuare P.S. Sa a săvârșit Taina Sf. Maslu de obște în parohia Pojorta, înconjurat de un sobor numeros de preoți, iar după masă slujba Vecerniei în parohia Torcla. Prezentându-i P.S. Sa a adresat credincioșilor cuvânt de învățătură.

— Duminică, 31 mai a.c., la invitația P.S. Episcop Justinian al Maramureșului și Sătmarului, P.S. Episcop-vicar Serafim a săvârșit Sf. Liturgie în orașul Baia Mare, pe locul unde se construiește o nouă biserică la care își aduce contribuție deosebită frații din „Oastea Domnului”. După Sf. Liturgie P.S. Sa a participat în Catedrala din Baia Mare la o adunare a „Oastei Domnului”, adresând și aici un bogat cuvânt de învățătură, după săvârșirea Vecerniei, cu care s-a încheiat înfățișarea.

Slujba parastasului pentru memoriile de la 1892 reprezintă fără îndoială momentul culminant al manifestărilor prilejuite de aniversarea centenarului Memorandumului. Dacă memoriile sunt, ca toți eroii neamului, au dreptul la cinstire deosebită din partea noastră, a urmașilor lor, nu trebuie să uităm că cinstea cea mai înaltă pe care le-o putem aduce este tocmai rugăciunea pentru odihna sufletelor lor, nemuritoare. După moarte nu rămâne decât rugăciunea pentru cel mort. Numai prin rugăciune putem continua legătura noastră de dragoste cu cei adormiți, putem să-i ajutăm, cerînd de la Dumnezeu iertarea lor, putem să le arătăm deci recunoștința noastră pentru ceea ce au făcut pentru urmașii lor. Desigur că amintirea eroilor și a faptelor lor mărețe în cărțile de istorie, în articole de presă, în simpozioane și întîlniri are importanța ei, dar mai mult din punctul nostru de vedere și pentru noi, iar mai puțin din al lor și pentru ei. Perpetuându-le memoria noi ne edificăm și ne încurajăm prin exemplul lor luminos. Noi avem deci nevoie de ei. Nici n-am putea trăi fără ei. Dar ei? Nu au și ei nevoie de ajutorul nostru? Desigur că ei se bucură în veșnicie de cinstirea care li se aduce, sub orice formă ar fi ea. Dar mai mult decît toate, cinstirea care li și ajută în existența lor veșnică este rugăciunea noastră pentru ei.

Este ceea ce am făcut aici și ceea ce trebuie să facem întotdeauna cînd ne comemorăm eroii și omenii mari ai trecutului nostru.

Să zicem deci împreună: Dumnezeu să-i odihnească cu Sfinții Săi, iar nouă să ne dea înțelepciune și putere să lucrăm spre binele neamului și mîntuirea noastră. Amin.

† SERAFIM
Episcop-vicar

* Cuvîntare ținută joi, 28 mai 1992, la slujba parastasului pentru memoriile din Biserica dintre Brazi, Sibiu.

Fumatul, este păcat?

(Urmare din pag. a 3-a)

milii, nu o dată în detrimentul hranei și îmbrăcăminții copiilor. „Cu prețul unui viciu se pot crește doi copii”, spune B. Franklin. Să nu uităm apoi că suprafețe întinse de teren arabil sînt cultivate cu tutun, unde ar putea fi pus grîu sau alte plante hrănitoare, într-un context în care foamea este un flagel ucigașor de multe făpturi omenești în lume.

Nu este deci de mirare că, pe plan mondial, este declanșat un adevărat război împotriva fumatului, în timp ce la noi se face o deșănțată reclamă țigărilor de tot felul, mai ales a țigărilor străine, care ne-au inundat pur și simplu și care inghit, presupunem, multă valută, iar crîșmele s-au înmulțit ca ciupercele după ploaie, ca și alte mijloace care influențează negativ moralitatea publică; că Organizația Mondială a Sănătății declară zile mondiale fără fum, ca și deviza: „Copiii și tineretul fără fum”, precum și, încă din 1980, avertismentul: „Aveți de ales: tutunul sau sănătatea”; că sînt țări, ca de pildă Franța, în care reclama țigărilor este interzisă; că în Japonia se acordă un fel de prime pentru cei ce se lasă de fum; și că în multe țări fumatul este interzis în locuri publice, că, în sfîrșit, o foarte bogată literatură avertizează asupra aspectelor nocive ale fumatului.

La capătul acestor cîteva rînduri se desprinde, credem, cît se poate de clar că fumatul este într-adevăr un păcat, a cărui gravitate crește în funcție de numărul semenilor pe care îl afectează.

Gravitatea lui este de bună seamă mai mare, cînd este practicat de fete bisericesti, mai ales în împrejurările actuale, cînd această patimă este atît de răspîndită la tineretea generațiilor, cărora trebuie să le oferim în toate o pildă bună. „Preoții — scria nu de mult un ziar central de mare tiraj — nu pot propovădui cuvîntul lui Dumnezeu consumînd tutun sub nici o formă; este inadmisibil ca cel care îl reprezintă pe Hristos să fumeze”. Este, precum vedem, opinia întemeiată a credincioșilor, care îl doresc pe preot cît mai fără patimi și împodobit de virtuți. Am folosi aici și un cuvînt al Fer. Augustin, care, comentînd Epistola I-a a Sf. Apostol Ioan în care ne vorbește mult despre dragostea creștină, spune și acestea: iubim omul, dar urmim păcatul (din el).

Toți cei ce credem în Dumnezeu, fie laici fie slujitori bisericesti, să vesteșim deci, și unde este cazul, să lepadăm această patimă vătămătoare de sănătate trupească și sufletască, dovedindu-ne și prin aceasta credința noastră lucrătoare, contribuind totodată și la înlăturarea unuia din prea mulții dușmani pe care viața îi are în momentul de față.

Pentru viitorul statut de organizare...

(Urmare din pag. a 3-a)

Bisericii noastre. El preconiza instituirea unui misionar eparhial cu rang de consilier al episcopului, un duhovnic al duhovnicilor, care ar putea fi una și aceeași persoană cu misionarul eparhial, de preferat din rîndul monahilor cu pregătire și experiență corespunzătoare, precum și alte rînduiri care să promoveze lucrarea misionară și filantropică a Bisericii. (Cf. Studiul lui Gh. Ciuhandu, Înapoi la apostolie! sau porțile canonice ale Statutului șagunian, în Revista Teologică, Sibiu, 1921; Același, Reorganizarea centrelor noastre eparhiale și unificarea bisericească, București, 1923).

Statutul din 1925 a ținut prea puțin cont de propunerile lui Gh. Ciuhandu. Cel din 1948 a făcut un pas înainte prin instituirea Comitetului parohial, cu atribuții multiple, între care și cele de ordin misionar.

O experiență în acest domeniu s-a făcut în eparhia Aradului, eparhie cu veche tradiție misionară încă de pe vremea vîrîndului de primenire episcop Grigorie Comșa, supranumit episcopul misionar. În anul 1946, urmașul său de pie memorie, Andrei Magiurea, a făcut o încercare de organizare misionară, publicînd un Statut pentru organizarea misionarismului religios în eparhia Aradului, în 31 de articole, care s-a și aplicat și se pare că se aplică și în prezent. Statutul are următoarele capitole: 1. Necesitatea misionarismului, în care se proclamă adevărul că „Unitatea vieții religioase în eparhie se menține nu numai prin unitatea de doctrină, cult, disciplină și jurisdicție canonică, ci — mai ales — prin difuzarea aceluiași spirit misionar în toate elementele constitutive”; 2. Organele misionare se prevăd a fi preotul misionar tractual, cel eparhial sau delegat de la centrul eparhial, cel dintîi misionar fiind preotul în parohia sa. Se subliniază faptul că organele misionare sînt numai un auxiliar al organizației juridicționale și nu suprapuneri ale acesteia; 3. Lucrarea misionară, în care se arată că scopul acesteia este „luminaarea minții, mișcarea inimii și înduplecarea voinței credincioșilor pentru o viață religioasă-morală cît mai vie”. Se pune accent deosebit pe înțelegerea misiunii religioase, care constă în „apropierea credincioșilor și împărtășirea lor cu Sfințele Taine... fără rezultate cît mai pronunțate ale împărtășirii cu Sfințele Taine, efectul misiunii religioase nu poate fi socotit ca multumitor”. Capitolele IV și V se ocupă de realizarea mijloacelor misionare și respective de timpul pentru misiuni. De o importanță deosebită ni se par prevederile capitolelor VI, despre perfecționarea misionarilor. Pe lîngă însușiri native de orator și duhovnic, se cere o permanentă sporiare a „cunoștințelor din domeniul sectologiei, teologiei, în general, psihologiei și pastorației”. Se instituie săptămîni de retragere a misionarilor, pe seri, la mănăstirea Hodoș-Bodrog și prevederea lor cu obiecte necesare, cruciulițe, icoane și broșuri de lămurire a credincioșilor.

Am prezentat acest Statut (la a cărui aplicare am participat, dîndu-mi bine seama de oportunitatea lucrării misionare) în dorința de a supune atenției binevoitoare a forurilor conducătoare ale Bisericii noastre o experiență care poate fi îmbunătățită, în vederea instituționalizării prin Statut a misionarismului religios în Biserica noastră. Această organizare și dinamizare a lucrării misionare se impune azi mai mult ca orînd. Pe de o parte, prozelitismul, de tot felul, ne asaltează, tulburînd relațiile pașnice dintre culte; de altă parte e nevoie de o instruire a credincioșilor în temeiurile credinței și vieții morale. Nu dispunem, poate, de suficiente mijloace materiale necesare unei lucrări misionare de efect, de care dispun, în mare măsură, alte confesiuni; nici nu le jîndim, de altfel. Dispunem însă de o armă puternică, adevărul credinței noastre dreptmăritoare, care s-a făcut mîntuire neamului nostru din veac. Avem nevoie însă, de mijloace organizatorice, de instituții și de oameni bine-pregătiți spre a putea prezenta credincioșii noștri adevărurile credinței noastre și, mai ales, de pilde vii de oameni cu adîncă trăire lăuntrică care să dovedească superioritatea credinței și moralei creștine pe care o propovăduim.

ALTE INFORMAȚII

În anul 1991 din Arhiepiscopia Sibiului s-au pensionat următorii C. preoți:

- Barbaza Gheorghe — parohia Calbor, prot. Făgăraș;
- Bălescu Nichita — parohia Viștea de Sus, prot. Făgăraș;
- Bota Gheorghe — parohia Sibiu-Cetate I, Catedrală;
- Boțoman Victor — parohia Fîntîna, prot. Rupea;
- Bunea Nicolae — parohia Gura Riului, prot. Săliște;
- Constantinescu Vartolomeu — Centrul eparhial Sibiu;
- Damian Ilie — parohia Alămor, prot. Sibiu;
- Forsea Ioan — Centrul eparhial Sibiu;
- Mișu Ioan — parohia Sibiu-Gușterița;
- Ștefan Ioan — parohia Ludîșor, prot. Făgăraș;
- Straja Ștefan — parohia Ruși, prot. Sibiu;
- Uran Victor — parohia Bucium, prot. Făgăraș;

Consiliul arhiepiscopal Sibiu mulțumește călduros tuturor acestor preoți pentru activitatea depusă în parohiile și locurile de muncă pe care le-au avut și roagă pe bunul Dumnezeu să le rînduiească ani buni, cu sănătate, cu noi și binecuvîntate bucurii.

— Semnalăm în numărul trecut al gazetei noastre o seamă de activități speciale în unele protopopiate din Arhiepiscopia Sibiului în Postul Mare și cu prilejul marelui praznic al Învierii Domnului.

— Asemenea activități au avut loc și în prot. Agnita, unde preoții noștri, în frunte cu P.C. prot. Gr. Cernea, au vizitat bolnavii din spital, mîngîindu-i și îmbrăbîntîndu-i în durerile lor, spovedind și cuminecînd, în Vinerea Mare săvîrșindu-se Sf. Taină a Maslului chiar în incinta spitalului din Agnita.

Ni se semnalează de asemenea participarea multor tineri la sf. slujbe din zilele de Sf. Paști, ceea ce desigur este pentru noi toți o mare mîngîiere și nădejde de zile mai bune pentru poporul nostru atît de mult încercat.

— La sfîrșitul lui mai și începutul lunii iunie a.c., sub egida Muzeului Civilizației Populare Astra, la Sibiu a avut loc prima ediție a „Tirului copiilor meșteșugari din România”.

Aproximativ două sute de copii veniți din județele: Maramureș, Satu Mare, Bacău, Neamț, Gorj, Hunedoara, Dîmbovița, Brașov, Bihor, Cluj, Buzău, Olt, Mureș și Sibiu și-au pus în lumină talentul cu care Dumnezeu i-a înzestrat, probabil mulți dintre ei viitori veritabili artiști în sculptură, pictură, inclusiv icoane pe lemn și pe sticlă, ceramică, țesături, broderie etc.

Centru arhiepiscopesc din Sibiu a oferit celor mai buni dintre acești mici artiști premii în cărți, icoane etc., în valoare de peste 20 000 lei.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Dr. Serafim Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi, redactor adjunct; Pr. Gheorghe Papuc; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; Arhid. Ezechiel Oancea, tehnoredactor.

ABONAMENTUL pe un an: 350 lei. Cont nr. 45.10.4.092 B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.